

رام-هتیر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازدوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پنجم تیر

پنجم تیر در تاریخ ایران و جهان روزی پر ماجرا بوده است. مهمترین رخداد این روز آن است که خواجه نصیرالدین طوسی اندیشمند و سیاستمدار بزرگ ایرانی در این روز به سال ۶۵۳ خورشیدی درگذشته است. یکی دیگر از رخدادهای مهم این روز به سال ۳۶۳ میلادی رخ داد و آن زمانی بود که امپراتور روم یولیانس در جریان حمله به ایران شکست خورد و کشته شد. هجوم بعدی به ایران زمین که در این روز انجام گرفت اما موفق تر بود و پس از درنوردیدن کل فلات ایران در گوشه‌ی باختری این قلمرو واقع شد. در ۶۲۲ هجری خورشیدی مغولها به رهبری بایجو در نبرد کوسه‌داغ بر سپاهیان سلجوقی به رهبری کیخسروی دوم غلبه کردند. هجوم سومی هم در این روز رخ داده که آن پیامدی فاجعه‌بارتر در بر داشت. در پنجم تیرماه سال ۱۱۰۲ روسها پس از بمباران شدید باکو این شهر را که به ویرانه‌ای تبدیل شده بود فتح کردند.

در این روز فراز و نشیبهایی در زندگی شخصیت‌های تاریخی ایرانی را هم داشته‌ایم. مثلاً در ۱۲۵۴ حاج سیاح جهانگرد ایرانی اولین شهروند کشورمان شد که تابعیت کشور آمریکا را هم به دست آورد و در مراسمی در شهر کالیفرنیا تبعه‌ی آمریکا شد. در ۱۳۲۹ هم که در آن هنگام دوستی صمیمانه‌ای با اشرف پهلوی داشت، به

مقام نخست وزیری رسید. ولی دولتش سست و ضعیف بود و در کابینه‌اش وزیر امور خارجه، وزیر راه، وزیر پست و تلگراف، وزیر کار و وزیر دارایی نداشت!

پنجم تیر از نظر سیاست جهانی هم روزی پر حادثه بوده است. در این روز چند انتصاب مهم را داشته‌ایم. در سال چهارم میلادی آگوستوس امپراتور روم تیبریوس جانشین خود را به فرزند خواندگی گرفت. در ۲۲۱ میلادی الاگابالوس امپراتور روم پسرعمو و جانشین خود الکساندر سوروس را به ولیعهدی برگزید و به او لقب سزار داد. در ۷۸۸ خورشیدی شورای پیزا الکساندر پنجم را به مقام پاپی رساند، در شرایطی که در همان هنگام دو پاپ دیگر - گریگوری دوازدهم در رم و بندیکت دوازدهم در آوینیون - هم مدعی چنین عنوانی بودند. در کنار این نصبها، چند عزل هم داریم که خشونت‌آمیز بوده‌اند. در ۹۲۰ خورشیدی فرانسیسکو پیزارو به دست پسر دوست قدیمی و دشمن بعدی‌اش دیگو دل آلماگرو در لیما کشته شد. در ۱۰۹۷ پتر کبیر پسرش آلکسی را به جرم دسیسه‌چینی محاکمه کرد و پنهانی کشت، در ۱۳۳۲ لاورنتی بریا همدست جنایت‌های استالین به فرمان خروشچف دستگیر شد، و در ۱۳۷۴ حمد بن خلیفه در کودتایی آرام پدرش خلیفه بن حمد الثانی را از قدرت کنار زد و امیر قطر شد. (تصاویرها از راست به چپ: حمد بن خلیفه، آلکسی پسر پتر و فرانسیسکو پیزارو)

در این روز چندین رخداد جنگی و سیاسی مهم رخ داده. در ۹۰۱ عثمانیان برای بار دوم رودس را محاصره کردند، در ۱۲۲۲ انگلیسی‌ها طی معاهده‌ی نانکینگ بندر هنگ کنگ را به قلمرو خود منضم کردند، و در ۱۳۲۳ آلمانها در نبرد اوسوچی بر نیروی مقاومت لهستان غلبه کردند. در ضمن این روز با فناوری هوانوردی هم پیوندی دارد که باز با جنگ هم پیوند خورده است. در سال ۱۱۷۳ در جنگ فلوروس که میان فرانسه‌ی انقلابی و کشورهای اروپایی دیگر درگرفت، برای نخستین بار از هواپیما استفاده‌ی جنگی شد، و در ۱۳۱۵ فوک وولف – اولین بالگرد جهان که اختراع آلمانها بود- به پرواز درآمد.

چپ: ۱۳۱۴؛ کنگره حزب کمونیست قفقاز؛ از راست به چپ: لاورنتی بریا، میر جعفر باقروف، فیلیپ ماخارادزه

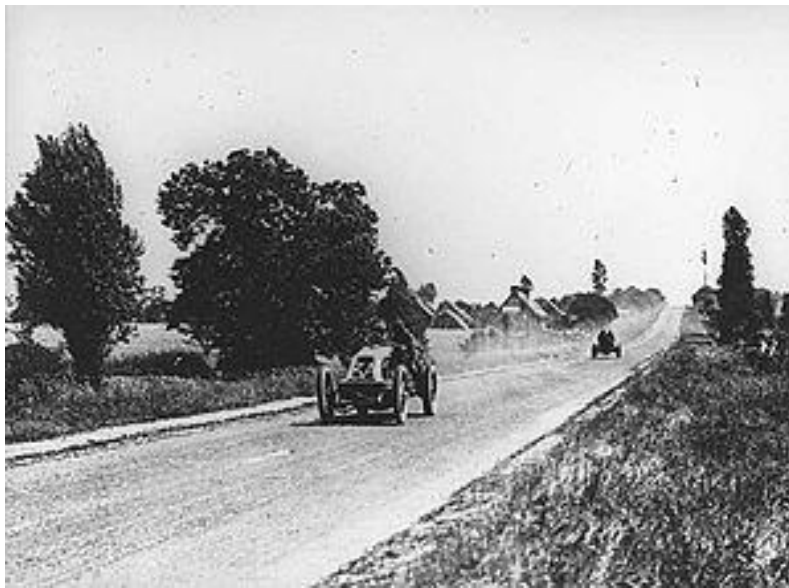
راست: ۱۳۱۵؛ مراسم گشایش متروی مسکو، از راست به چپ: آقاسی خانجیان، لاورنتی بریا، نیکیتا خروشچف و نستور لاکوبا
رهبران کمونیستهای قفقاز چند ماه پیش از آن که بریا خانجیان و لاکوبا را به قتل برساند!

طی دهه‌های اخیر هم رخداد سیاسی دیگری در پنجم تیر واقع شده که نمونه‌هایی از آن چنین است: در

۱۳۳۹ ماداگاسکار از فرانسه استقلال یافت و در همین روز سومالی از انگلستان با نام سومالی لند مستقل شد، در

۱۳۴۲ جان اف کندی سخنرانی مشهور «من یک برلینی هستم» را ایراد کرد و در آن در واکنش به ساخت دیوار در برلین شرقی، بر حمایت آمریکا از آلمان غربی تاکید کرد، در ۱۳۹۲ هم شورش در ترکستان چین (استان سین کیانگ) دست کم ۳۶ کشته و ۲۱ زخمی به جا گذاشت.

رخدادهای اجتماعی و فرهنگی مهم این روز هم عبارتند از برگزاری اولین مسابقه‌ی اتومبیل‌رانی در گران پری (grand prix) فرانسه (۱۲۸۵)، تاسیس موزه‌ی علوم لندن (۱۳۰۸) و پایان یافتن مرحله‌ی نخست پروژه‌ی ژنوم که نخستین خوانش کلی از محتوای ژنتیکی انسان را تکمیل کرد (۱۳۷۹).

اولین مسابقه اتومبیل‌رانی

در همان روزی که پروژه‌ی نقشه‌ی برداری از ژنوم انسان در ۱۳۷۹ تکمیل می‌شد، به فرمان پاپ ژان پل دوم متن «سه راز فاطیما» هم انتشار یافت. این متن پیشگویی‌هایی را شامل می‌شد که سه کودک چوپان پرتغالی همچون الهامی طی اردیبهشت تا آبان ۱۲۹۶ دریافت کرده بودند و در شکل نهایی‌اش به سال ۱۳۲۰ توسط یکی از ایشان نوشته شده بود. بنا به تفسیر واتیکان این پیشگویی جنگ جهانی اول و دوم و سرکوب مسیحیت در قرن

بیستم در کشورهای کمونیستی را پیشگویی می‌کند. طنزآمیز این که پانزدهمین سالگرد این دو رخداد در ۱۳۹۴

دادگاه عالی آمریکا ازدواج همجنس‌گرایان را قانونی شمرد!

زادگان نامدار پنجم تیرماه عبارتند از ویلی مسراشمیت مهندس آلمانی سازنده‌ی هواپیماهایی به همین

نام (۱۲۷۷) و سالوادور آلنده سیاستمدار شیلیایی (۱۲۸۷). رفتگان این روز هم عبارتند از بطلمیوس سوم حاکم

مقدونی مصر (۱۱۶ پیش از میلاد)، سایچو راهب بودایی ژاپنی (۲۰۱ خورشیدی)، ژوزف میشل مونگولفیه یکی

از دو برادر مخترع بالون (۱۱۸۹)